अपीली सिवल

ਟੇਕ ਚੰਦ ਅਤੇ ਐਸ.ਬੀ. ਕੈਪੂਰ, ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ।

ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ,- ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਹਰ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

6 ਦਸੰਬਰ, 1960

1960 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 558

ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ (1961 ਦਾ XVIII)- ਧਾਰਾ 6(1), 7 ਅਤੇ 13- ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੁਝ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਅਤੇ ਕੁਝ ਬਿਸਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਲਈ, ਮੁਦਈਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਚਰਾਉਣ ਅਤੇ ਬਾਲਣ ਲਈ ਸੁੱਕੀਆਂ ਲੱਕੜਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸ਼ਮੀਲਟ ਦੇਹ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ- ਕੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ- ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂਸ਼- ਮਿਲੀਭੁਗਤ- ਦਾ ਅਰਥ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਦੋਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਅਤੇ ਬਿਸਵੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਅਧੀਨ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਜੋ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮਾਂ ਜਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਬਿਸਵੇਦਾਰ

ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਜਾਂ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਸਮਾਗਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਰਾਹਤ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਸਬੰਧਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਲਾਭਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਕਿਸੇ ਭੈੜੇ ਮਕਸਦ ਲਈ, ਇਹ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਇਹ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜ਼ਖਮੀ ਧਿਰ ਦਾ ਕੋਈ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਉਹ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹਿੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਸਮਾਰੋਹ ਹੈ।

11 ਮਈ, 1961 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਕੇਸ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ 6 ਦਸੰਬਰ, 1961 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਟੇਕ ਚੰਦ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਕੈਪੂਰ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

21 ਮਾਰਚ, 1960 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸ਼੍ਰੀ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਗੁੜਗਾਉਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਜੇ.ਬੀ. ਗਰਗ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਚੌਥੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਗੁੜਗਾਉਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿਤੀ 30 ਜਨਵਰੀ, 1959 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ, ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਸ਼ੂ ਚਰਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਮੁਦਈ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਗੇ।

ਐਫ.ਸੀ. ਮਿੱਤਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਜੈਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ

ਐਚ.ਐਲ. ਸਰੀਨ ਅਤੇ ਕੇ.ਕੇ. ਕੁਕਰੀਆ, ਵਕੀਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ.- ਇਹ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਇਸ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਜੇ. ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ 11 ਮਈ, 1961 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰੈਫਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਮੁਦਈ, ਅੱਠ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ, ਪਿੰਡ ਚੱਕਰਪੁਰ ਦੇ ਹਰੀਜਨ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪੱਤੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਪੱਤੀ ਜ਼ਾਲਿਮ, ਪੱਤੀ ਉਦੇ ਰਾਮ, ਪੱਤੀ ਜੈ ਕਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵਜੋਂ ਛੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੱਤਵਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਪਿੰਡ ਚਕਰਪੁਰ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਆਪਣੇ ਸਰਪੰਚ ਰਾਹੀਂ ਹੈ।

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ 264 ਪੱਕੇ ਵਿੱਘੇ ਅਤੇ 4 ਬਿਸਵੇ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 1954 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਪਿੰਡ ਦੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਵੈਸਟਿੰਗ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਖੇਤਰ ਹੁਣ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਸਬ-ਜੱਜ, ਦੂਸਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਗੁੜਗਾਓਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ, ਆਦਿ, ਬਨਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਚੱਕਰਪੁਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 1955 ਦਾ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 310 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਪੱਤੀਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਦਮੀ ਰਾਮ, ਸਰਪੰਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੀ ਦਲੀਲ ਮੰਨੀ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਦਮੀ ਰਾਮ ਬਿਸਵੇਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਬਿਸਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦਮੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਤਰਫੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਮਤਾ ਪਾਸ ਨਹੀਂ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀ ਹੋ ਗਈ ਜੋ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ, ਮੁਦਈ ਨੇ 1954 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਚਰਾਉਣ ਅਤੇ ਬਾਲਣ ਲੈਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਕੋਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪੱਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤ ਤੋਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਲਈ ਸੀ, ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਉਪਭੋਗਤਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਲਈ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਉਤਸੁਕਤਾ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਸਰਪੰਚ ਉਦਮੀ ਰਾਮ ਰਾਹੀਂ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 6 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਬਚਾਅ ਲਿਆ ਸੀ।

ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੁਝ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਮੁੱਦੇ ਹਨ-

(1) ਕੀ ਮੁਦਈ ਪਿੰਡ ਚਕਰਪੁਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਲੋਕਸ ਸਟੈਨਡਾਈ ਹਨ?

(2) ਕੀ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ?

(3) ਕੀ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਚਰਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਸੁੱਕੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਅਤੇ ਹਟਾਉਣ ਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ?

(4) ਕੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਭੇਜੇ ਗਏ ਮੌਜੂਦਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ?

(5) ਕੀ ਪਿੰਡ ਚਕਰਪੁਰ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਮੁਅੱਤਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਅਸਰ ਹੈ?

(6) ਕੀ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮਾੜਾ ਹੈ?

(7) ਕੀ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਹੀ ਕੀਮਤ ਹੈ?

(8) ਕੀ ਮੁਦਈ ਨੁਕਸਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ?

(9) ਰਾਹਤ।

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 13 ਮਾਰਚ, 1957 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ, ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 1954 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਫਿਰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕੀ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ, ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਬਾਕੀ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਮਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਪਿੰਡ ਚੱਕਰਪੁਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਲੋਕਸ ਸਟੈਨਡਾਈ ਸੀ। ਤੀਜੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਉਦਮੀ ਰਾਮ ਨੇ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈਆਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਫ਼ਰਮਾਨ (1955 ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 310) ਬੇਅਸਰ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਸੀ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਪਿਛਲਾ ਫਰਮਾਨ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਪਿੰਡ ਚਕਰਪੁਰ ਦੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਝਗੜੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਮੁਦਈਆਂ ਦਾ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹੱਕ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੁੱਕਾ ਬਾਲਣ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਮੁੱਦੇ ਨੰ. 4 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਲਈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੌਜੂਦਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਮੁਦਾ ਨੰਬਰ 5 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰਬਰ 6 ਅਤੇ 8 ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 7 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਸ਼ੂ ਚਰਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਗੁੜਗਾਓਂ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ (1954 ਦੇ 1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਆਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੇ 11 ਮਈ, 1961 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਾਂਭਣਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵਰਤਮਾਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਦਾ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਦੱਈ ਨੰ: 5, 6, 7 ਅਤੇ 8 ਕਦੇ ਵੀ ਲੜੇ ਨਹੀਂ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ, ਬੇਲੋੜੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁੱਦੇ ਨੰ: 1 'ਤੇ ਇਕ ਸਮਕਾਲੀ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਪਿੰਡ ਚੱਕਰਪੁਰ

ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ (1961 ਦਾ 18) ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਪੱਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ, ਜਦੋਂ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਸਨੀਕਾਂ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦਲੀਲ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧੀ ਸੀ ਜਿਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਾਂਭ- ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਸਨ।

ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਕੱਲੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 6 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਿਸਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਿਛਲੇ ਸਹਿਮਤੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ 1961 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 18 ਦੀ ਧਾਰਾ 6(1), 7 ਅਤੇ 13 ਵੱਲ ਵੀ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਚਰਾਉਣ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਮੁਦਈਆਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ।

ਮੁਦਈਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਚਰਾਉਣ ਅਤੇ ਬਾਲਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸੁੱਕੀਆਂ ਲੱਕੜਾਂ ਲੈਣ ਤੋਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਸਨ।

ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਰੂਲਜ਼, 1955 ਦੇ ਨਿਯਮ 5 ਵੱਲ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਯਮ 5(1) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ-

"ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੀ ਚਰਾਗਾਹ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ-

(ਏ) ਚਰਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼; ਜਾਂ

(ਬੀ) ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਸੁੱਕਾ ਬਾਲਣ-ਲੱਕੜ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ।

ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਵੱਲ ਵੀ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਜਾਂ ਨਿਹਿਤ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਸਬੰਧਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਢੰਗ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੁਦਈਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇ। ਜੇਕਰ ਪੰਚਾਇਤ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਪਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਬਿਸਵੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਇਹ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਅਤੇ ਬਿਸਵੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਕੱਲੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਹੀ ਸਹਿ-ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਉਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹਿੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਸਮਾਰੋਹ ਹੈ।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਸਬੰਧਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਰਖਵਾਲਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਕਿਸੇ ਭੈੜੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਇਹ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੋਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਇਹ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਖਮੀ ਧਿਰ ਦਾ ਕੋਈ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸਿਰਫ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਪਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਸਹਾਰਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਅਜਿਹੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਕਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 6 ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮਾਂ ਜਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਬਿਸਵੇਦਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਇੱਕ "ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ" ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਜਾਂ ਸਮਝੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਬਜੇ ਆਦਿ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਧਾਰਾ 7(1) ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਗਲਤ ਜਾਂ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 6 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਫਿਰ ਧਾਰਾ 13 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਹੜੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪੱਟੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ 30 ਜੁਲਾਈ, 1956 ਦੇ ਆਪਣੇ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਐਕਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 105, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2), ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਦੁਖੀ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਹੈ, ਜੇ ਉਸ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਾਲੇਬਲੀ

ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਅਜ਼ੀਜ਼, (1) ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੁਦਈਆਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 6 ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਵੱਜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੱਟ ਨਿਰੰਤਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਚਰਾਉਣ ਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਚਰਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਉਹ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਸੁੱਕੀ ਬਾਲਣ ਦੀ ਲੱਕੜ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦੇ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਪਰ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ। ਨਿਯਮ 5(i) ਚਰਾਉਣ ਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 7 ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਚਰਾਉਣ ਸਮੇਤ ਕਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਦੀ ਮੁਫਤ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇ। ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਹ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 6 ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਉੱਪਰ ਜੋ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਮਤਲਬ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਮੁਦਈਆਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਚੱਕਰਪੁਰ ਦੇ ਹੋਰ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਚਰਾਉਣ ਅਤੇ ਬਾਲਣ ਲਈ ਸੁੱਕੀਆਂ ਲੱਕੜਾਂ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ ਅਤੇ ਉਸ ਅਧੀਨ ਬਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਡੇਹ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।

(1) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. (1929) 57 ਕੈਲ. 1013 (1027),

ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਦੁਹਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ

ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਜਾਂ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਗਾਹਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਹੁਣ ਖੁੱਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਖੇਤਰ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਾਂਭਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ।

ਇਹ ਅਪੀਲ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਫਲ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੁਦਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

ਐੱਸ.ਬੀ. ਕਪੂਰ., ਜੇ.- ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਤਾ – ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ